

Kúria: nem minden elkülönítés jogellenes a közoktatásban

A Kúria a Huszár-telepi iskolával kapcsolatos döntésében megállapította – az Alapjogokért Központ pár hónappal ezelőtti elemzésével összhangban –, hogy a közoktatás területén nem minden elkülönítés jogellenes, amennyiben az megfelel a szigorú törvényi feltételeknek. Továbbá a határozat kimondja azt is, hogy a Huszár-telepi iskola esetében nem sérült a gyermekek, illetve a szülők szabad iskolaválasztáshoz való joga.

Ezen a héten a Kúria az egyenlő bánásmód követelményének a közoktatás területén történő megvalósulásával összefüggésben a nyíregyházi, Huszár-telepi, görög katolikus általános iskola ügyében – felülvizsgálati eljárás keretében – hozott döntést. A Kúria ítélete kimondja, hogy a Huszár-telepi iskolát működtető görög katolikus egyház nem valósított meg az iskola működtetésével jogellenes elkülönítést. Ezért a legfőbb ítélkező fórum a jogerős ítélet megtámadott rendelkezéseit hatályon kívül helyezte és az elsőfokú ítéletet megváltoztatta. Fontos megjegyezni, hogy a Kúria is megállapította, hogy az egyenlő bánásmódról szóló törvény összhangban van a vonatkozó alkotmányos rendelkezésekkel. A 2003 óta hatályos egyenlő bánásmódról szóló törvény az általános diszkriminációs tilalom alól általános és speciális kimentési okokat enged, valamint ismeri az előnyben részesítés (azaz a pozitív diszkrimináció) kategóriáját is.

Az Alapjogokért Központ, ez év januárjában, a köznevelési törvény az Országgyűlés által 2014 decemberében történt módosítása kapcsán megvizsgálta az egyenlő bánásmód követelményeinek hazai szabályozását. A decemberi törvénymódosítás alapján az oktatás területén a kormány rendeletben szabályozhatja az egyenlő bánásmód alóli kivételek részletszabályait. Az elemzés során a Központ arra a következtetésre jutott, hogy egyfelől nem minden megkülönböztetés tilos, másfelől a törvénymódosítás alapján kiadható kormányrendelet nem lehet ellentétes az egyenlő bánásmód követelményével.

A Kúria határozatának indokolása több ponton is megegyezik az Alapjogokért Központ korábbi elemzésében kifejtettekkel.¹ Az ítélet hivatkozik az Ebktv. speciális kimentési okaira is, mely szerint nem minősül az egyenlő bánásmód sérelmének, így jogellenes elkülönítésnek sem, ha a szülők kezdeményezésére és önkéntes választása szerint olyan vallási, világnézeti vagy nemzetiségi oktatást szerveznek, mely indokolt, hátrányokozással nem jár és a szakmai követelményeknek megfelel. Utóbbi feltétel a tanterv meglétére, a minőségi oktatásra vonatkozó követelmények teljesítésére stb. vonatkozik. A konkrét esetben ez a törvényi rendelkezés azt jelenti, hogy nem valósul meg jogtalan elkülönítés abban az esetben, ha egy oktatási intézmény vallási oktatást folytat, a gyermekeket pedig a szülők kezdeményezése alapján, szabad elhatározásukból írárták az iskolába, amennyiben az intézmény egyébként megfelel a minőségi oktatás követelményeinek. Érdemes tehát megjegyezni, hogy a Kúria döntése az Ebktv. egy 2003 óta hatályos rendelkezésén alapul.

A szülők szabad elhatározásából következik a Kúria következő megállapítása, mely a szabad iskolaválasztáshoz fűződő jog érvényesülésének követelményét határozza meg. Amennyiben egy településen biztosított a gyermekek, illetve a szülők számára az a lehetőség, hogy egyszerre több oktatási intézmény között tudjanak választani – legyen az állami vagy egyházi fenntartású – úgy a szabad iskolaválasztás joga önmagában megvalósul. Az Alaptörvény is rendelkezik arról az alapvető jogról, hogy a szülőknek jogukban áll megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést, mely nevelés lehet vallási,

világnézeti, nemzetiségi stb. alapú. Nyíregyházán egyfelől minden szülő számára nyitva állt és most is nyitva áll a lehetőség arra, hogy a lakóhelyük szerinti körzeti iskolába, vagy egy nem állami fenntartású iskolába írassa gyermekét. A szabad iskolaválasztás jogába pedig az is beletartozik, hogy a szülők eldönthetik, hogy a város melyik részén lévő és milyen jellegű oktatási intézménybe szeretnék járatni gyermeküket, ezt a jogukat korlátozni arra hivatkozással, hogy a városban működik adott esetben másik egyházi fenntartású iskola, nem lehet. A Kúria ezt a gondolatmenetet így foglalta össze: „(...) a jogellenes elkülönítés tilalmára hivatkozva nem vonható el azoknak a szülőknek a szabad iskolaválasztáshoz való joga (...)”, akik a Huszártelepi iskolába járatják gyermekeiket.

Fontos megállapítás a Kúria határozatának az rendelkezése, hogy amennyiben egy oktatás kis létszámú osztályokkal valósul meg, ráadásul felmenő rendszerben, mely az adott esetben évfolyamonként egy osztályt jelent, úgy fogalmilag nem tud intézményen belül szegregáció megvalósulni. A diszkrimináció tilalma megsértésének vizsgálatára az Alkotmánybíróság az ún. ésszerűségi tesztet alkalmazza. Az ésszerűségi teszt alkalmazása esetén ki kell alakítani a jogalanyok homogén csoportjait a megkülönböztető szabályozás alapján, mivel a megkülönböztetés jogellenességének kérdése kizárólag összehasonlítható helyzetben lévő személyek homogén csoportján belül vizsgálható. Jogellenes megkülönböztetés akkor történik, ha ugyanazon homogén csoportba tartozókat önkényes módon eltérően kezelnek. Mivel ez az eltérő bánásmód az iskola tanulói között nem valósult meg, nem is valósulhatott meg, ezért nyilvánvalóan jogellenes megkülönböztetés sem történt.

Összegzésképpen kijelenthető, hogy az Ebktv. oktatásra vonatkozó speciális rendelkezései, illetve az Alaptörvényből levezethető szabad iskolaválasztás joga lehetőséget biztosít arra, hogy a szigorú, törvényben meghatározott speciális kimentési okok összességének érvényesülése esetén vallási, nemzetiségi stb. oktatás szervezhető. Továbbá, amennyiben a választás lehetősége a gyermekek, illetve a szülők számára egy településen adott, úgy a szülők joga annak eldöntése, hogy milyen oktatásban szeretnék gyermekeiket részesíteni.

¹ A Kúria Pfv. IV.20.241/2015/4. számú ítélete (Forrás: http://www.ciganypasztoracio.hu/sites/ciganypasztoracio.hu/files/media-gallery//cikk_csatolmany/0033-12_kuria_itelete_szegregacios_perben-1.pdf)